

۲۰۱۰ع ۲۵

بسم الله

اصل تناسب جرم و مجازات
در حقوق ایران و حقوق بین المللی کیفری

مؤلف:

فاطمه یوسفی اوروند

دانشجوی دکتری تخصصی حقوق جزا و جرم شناسی

۵۶۳۵/۵۶

سرشناسه	: یوسفی اوروند، فاطمه، ۱۳۶۴ -
عنوان قراردادی	: ایران، قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: اصل تناسب جرم و مجازات در حقوق ایران و حقوق بین‌المللی کیفری / نویسنده فاطمه یوسفی اوروند.
مشخصات نشر	: تهران: ندای کارآفرین، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۰ ص.
شابک	: ۲۴۵۰۰۰ ریال 9-229-482-600-978 :
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه:ص: ۱۵۹ - ۱۶۰.
موضوع	: حقوق جزا -- ایران
موضوع	: Criminal law -- Iran
موضوع	: آیین دادرسی جزایی -- ایران
موضوع	: Criminal procedure -- Iran
موضوع	: آیین دادرسی جزایی (حقوق بین‌الملل)
موضوع	: Criminal procedure (International law
موضوع	: مجازات -- ایران
موضوع	: Criminal investigation -- Iran
موضوع	: مجازات (حقوق بین‌الملل)
موضوع	: Criminal investigation (International law
موضوع	: مجازات -- ایران
موضوع	: Punishment -- Iran
موضوع	: مجازات
موضوع	: Punishment
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ کالف ۹/۱/۳۸۰۰ KMH
رده بندی دیویی	: ۵۵/۳۴۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۴۸۰۱۴۲

نام کتاب	: اصل تناسب جرم و مجازات در حقوق ایران و حقوق بین‌المللی کیفری
نویسنده	: فاطمه یوسفی اوروند
صفحه‌آرا	: مسعود سروری
طراح جلد	: آرش جهانی
تیراژ	: ۱۰۰۰ نسخه
نوبت چاپ	: ۱۳۹۷ اول
قیمت	: ۲۴۵۰۰ تومان
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۸۲-۲۲۹-۹

تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، نبش کوچه انوری، پلاک ۲۹

تلفن تماس: ۶۶۴۰۲۷۲۲

www.NedayeKarafarin.ir

فهرست مطالب

مقدمه

۱۱

فصل اول: جایگاه اصل تناسب جرم و مجازات در مکاتب مختلف حقوقی

۱۵

مکتب سزادهی..... ۱۷

تبیین دیدگاه..... ۱۷

رویکردهای مختلف دیدگاه سزادهی..... ۱۹

۱- الزام اخلاقی..... ۱۹

۲- نفی جرم..... ۲۰

۳- الغای امتیاز حاصل از جرم..... ۲۱

ارزیابی مکتب سزادهی..... ۲۲

بیان انتقادات..... ۲۲

پاسخ به انتقادات..... ۲۴

مکتب فایده‌گرایی یا اصالت فایده..... ۲۶

تبیین دیدگاه..... ۲۶

رویکردهای مختلف مکتب فایده‌گرایی..... ۲۷

۱- عبرت‌آموزی یا ارعاب..... ۲۷

۲- اصلاح و درمان (بازسازی اجتماعی)..... ۲۸

۳- ناتوان‌سازی یا طرد مجرم..... ۲۹

ارزیابی دیدگاه فایده‌گرایی..... ۳۰

بیان انتقادات..... ۳۰

پاسخ به انتقادات..... ۳۱

دیدگاه‌های ترکیبی.....	۳۲
۱- انتخاب بالاترین مجازات یا ضمانت اجرا.....	۳۳
۲- تمایز جنبه منطقی و جنبه اخلاقی مجازات.....	۳۳
۳- ایجاد متمایز بین مقدار مجازات و نحوه اجرا.....	۳۴
۴- تغییر دیدگاه با لحاظ نوع و ماهیت جرایم.....	۳۴
ضرورت رعایت اصل تناسب جرم و مجازات.....	۳۵
ضرورت رعایت اصل تناسب از منظر حقوقی.....	۳۵
ضرورت رعایت اصل تناسب از منظر دین.....	۳۶
ضرورت رعایت اصل تناسب از منظر جامعه‌شناسی.....	۳۷
راهکارهای ایجاد تناسب.....	۳۸
طبقه‌بندی جرم.....	۳۸
انواع طبقه‌بندی.....	۳۸
ارزیابی شدت جرم.....	۳۹
عنصر قانونی.....	۳۹
۱- فعل اصلی قابل مجازات.....	۳۹
۲- آثار نتایج تابع بودن.....	۴۰
در جرم نسبت به جرم اصلی.....	۴۰
عنصر قانونی.....	۴۳
عنصر معنوی (یا روانی یا اخلاقی) جرم.....	۴۴
شرایط عنصر معنوی (یا روانی یا اخلاقی) جرم.....	۴۵
اراده ارتکاب فعل.....	۴۵
قصد مجرمانه، داعی یا انگیزه ارتکاب جرم.....	۴۶
درجات قصد مجرمانه.....	۴۷
قصد یا سوءنیت عام و قصد یا سوءنیت خاص.....	۴۷
سوءنیت ساده و سوءنیت مشدد (با سبق تصمیم).....	۴۸
سوءنیت جازم (مستقیم) و سوءنیت اتفاقی (احتمالی یا غیر مستقیم).....	۴۸
سوءنیت معین و سوءنیت معین.....	۴۹
تقصیر جزائی یا خطای جزائی.....	۵۰
بی احتیاطی.....	۵۰
بی‌مبالاتی.....	۵۰
عدم مهارت.....	۵۰
عدم رعایت نظامات دولتی.....	۵۱
عنصر مادی جرم.....	۵۱

۵۲		مراحل ارتکاب جرم
۵۲		مرحله قصد ارتکاب جرم
۵۳		مرحله تهیه مقدمات
۵۴		مرحله شروع به اجرا
۵۴		مرحله اجرای جرم
۵۵		اقسام رفتار مجرمانه
۵۵		فعل
۵۵		ترک فعل
۵۷		جرم فعل ناشی از ترک فعل
۵۹		داشتن و نگهداری
۶۱		حالت
۶۱		تاراج و سرقت
۶۱		طبقه‌بندی مجازات‌ها
۶۱		مفهوم مجازات
۶۲		طبقه‌بندی مجازات
۶۲		طبقه‌بندی مجازات بر مبنای هدف اجتماعی
۶۳		الف- اهداف مجازات از مبرر اسلام
۶۴		ب- اهداف مجازات از منظر عرفی
۶۴		طبقه‌بندی مجازات بر مبنای شدت و خفایت آن
۶۵		الف- انواع مجازات در قانون مجازات عمومی سابق
۶۵		ب- انواع مجازات در قانون مجازات اسلام
۶۵		۱- حدود
۶۶		۲- قصاص
۶۷		۳- دیات
۶۷		۴- تعزیرات
۶۸		۵- مجازات‌های بازدارنده
۶۹		طبقه‌بندی مجازات بر مبنای نسبت آن‌ها با هم
۶۹		طبقه‌بندی مجازات به لحاظ حقی که محدود شده و یا از بین می‌رود
۶۹		الف- مجازات‌های بدنی
۶۹		۱- مجازات اعدام
۷۰		اول) نظرات موافقین اعدام
۷۰		دوم) نظرات مخالفین اعدام

۷۱	۲- مجازات شلاق
۷۱	ب- مجازات سالب آزادی
۷۲	معایب زندان
۷۳	ج- مجازات‌های محدودکننده آزادی
۷۳	د- مجازات‌های مالی
۷۴	انواع مجازات مالی

فصل دوم: بررسی اصل تناسب جرم و مجازات در حقوق موضوعه ایران و

۷۵	بین‌الملل
۷۶	قلمرو اجرای قوانین جزائی در مکان
۷۷	قلمرو اجرای قوانین جزائی در زمان
۷۸	قانونی بودن جرائم، مجازات و ادرسی کیفری
۷۸	مجازات‌ها
۷۸	مجازات‌های اصلی
۷۹	تقسیم‌بندی مجازات‌های کیفری
۷۹	درجه ۱
۷۹	درجه ۲
۸۰	درجه ۳
۸۰	درجه ۴
۸۰	درجه ۵
۸۰	درجه ۶
۸۱	درجه ۷
۸۱	درجه ۸
۸۲	مجازات‌های تکمیلی و تبعی
۸۳	نحوه تعیین و اعمال مجازات‌ها
۸۴	تخفیف مجازات و معافیت از آن
۸۵	اصول کلی تخفیف مجازات
۸۹	تخفیف مجازات در قوانین موضوعه ایران
۸۹	۱- تخفیف مجازات در قانون مجازات عمومی
۹۲	۲- تخفیف مجازات در قانون راجع به مجازات اسلامی
۹۴	۳- تخفیف مجازات در قانون تشدید
۹۶	۴- تخفیف مجازات در قانون برنامه اول

۹۸.....	۵- تخفیف مجازات در قانون مجازات اسلامی.....
۱۰۱.....	۶- تخفیف مجازات در قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح.....
۱۰۸.....	تعویق صدور حکم.....
۱۰۹.....	تعلیق اجرای مجازات.....
۱۱۰.....	نظام نیمه آزادی.....
۱۱۱.....	نظام آزادی مشروط.....
۱۱۱.....	سقوط مجازات.....
۱۱۱.....	عفو.....
۱۱۲.....	نسخ قانون.....
۱۱۲.....	گذشت شاکی.....
۱۱۳.....	حدود.....
۱۱۳.....	موارد عمومی.....
۱۱۳.....	زنا.....
۱۱۴.....	لواط، تفریق، مساحقه.....
۱۱۴.....	قوادی.....
۱۱۵.....	قذف.....
۱۱۵.....	مصرف مسکر.....
۱۱۵.....	سرقت.....
۱۱۶.....	مجاربه.....
۱۱۷.....	بغی و افساد فی الارض.....
۱۱۷.....	قصاص.....
۱۱۷.....	مواد عمومی.....
۱۱۷.....	اقسام و تعاریف جنایات.....
۱۱۷.....	جنایت در موارد زیر عمدی محسوب می شود.....
۱۱۸.....	جنایت در موارد زیر شبه عمدی محسوب می شود.....
۱۱۸.....	جنایت در موارد زیر خطای محض محسوب می شود.....
۱۱۹.....	تداخل جنایات.....
۱۱۹.....	شرایط عمومی قصاص.....
۱۲۰.....	راههای اثبات جنایت.....
۱۲۱.....	شرکت در جنایت.....
۱۲۲.....	قصاص عضو.....
۱۲۲.....	موجب قصاص عضو.....

۱۲۳.....	شرایط قصاص عضو.....
۱۲۴.....	اجرای قصاص.....
۱۲۴.....	اجرای قصاص نفس.....
۱۲۵.....	اجرای قصاص عضو.....
۱۲۵.....	دیات.....
۱۲۵.....	تعریف دیه و موارد آن.....
۱۲۶.....	ضمان دیه.....
۱۲۶.....	راههای اثبات دیه.....
۱۲۶.....	مسئول پرداخت دیه.....
۱۲۷.....	مهلت پرداخت دیه.....
۱۲۷.....	مقادیر دیه.....
۱۲۸.....	قواعد عمومی دیه اعضا.....
۱۲۹.....	دیه مقدر استخوان.....
۱۲۹.....	دیه مو.....
۱۲۹.....	دیه چشم.....
۱۳۰.....	دیه بینی.....
۱۳۰.....	دیه لاله گوش.....
۱۳۰.....	دیه لب.....
۱۳۰.....	دیه زبان.....
۱۳۰.....	دیه دندان.....
۱۳۱.....	دیه گردن.....
۱۳۱.....	دیه فک.....
۱۳۱.....	دیه دست و پا.....
۱۳۱.....	دیه ستون فقرات، نخاع و نشیمنگاه.....
۱۳۲.....	دیه دنده و ترقوه.....
۱۳۲.....	دیه ازاله بکارت و افشاء.....
۱۳۲.....	دیه اندام تناسلی و بیضه.....
۱۳۳.....	دیه پستان.....
۱۳۳.....	قواعد عمومی دیه منافع.....
۱۳۳.....	دیه مقرر منافع.....
۱۳۳.....	دیه عقل.....
۱۳۳.....	دیه شنوایی.....

۱۳۴.....	دیه بینایی.....
۱۳۴.....	دیه بویایی.....
۱۳۴.....	دیه چشایی.....
۱۳۴.....	دیه صوت و گویایی.....
۱۳۵.....	دیه سایر منافع.....
۱۳۵.....	دیه جراحات.....
۱۳۶.....	دیه صدماتی که موجب تغییر رنگ پوست می شود.....
۱۳۶.....	دیه جنین.....
۱۳۶.....	دیه جنایت بر میت.....

۱۳۷

فصل سوم: حاصل کلام

۱۳۸.....	علم قاضی.....
۱۳۸.....	اعاده دادرسی.....
۱۳۹.....	الف. شرایط رای قابل اعاده دادرسی.....
۱۳۹.....	اول. قانون قدیم آن دادگی مدنی ایران (ق. ق.).....
۱۳۹.....	دوم. قانون قدیم آیین دادرسی مدنی فرانسه (ق. ق. ف.).....
۱۴۰.....	۱- تصمیم متخذ باید آندی باشد.....
۱۴۰.....	۲- تصمیم متخذ باید از محاکم بی و یا شبیه به آن صادر شده باشد.....
۱۴۱.....	۳- تصمیم دادگاه باید در امر برافعی باشد.....
۱۴۱.....	۴- تصمیم دادگاه باید قاطع دغرا باشد.....
۱۴۲.....	سوم. قانون جدید آیین دادرسی مدنی ایران (ق. ق. ا.).....
۱۴۳.....	چهارم. قانون جدید آیین دادرسی مدنی فرانسه (ق. ق. ف.).....
۱۴۴.....	ب. آرای غیر قابل اعاده دادرسی.....
۱۴۵.....	۱- قرار.....
۱۴۸.....	۲- رأی داور.....
۱۴۹.....	۳- حکم دیوان عالی کشور.....
۱۵۱.....	۴- رأی دیوان عدالت اداری.....
۱۵۱.....	۵- آرای مراجع شبه قضایی.....
۱۵۲.....	۶- تصمیمات حسبی.....
۱۵۳.....	۱-۶- حکم حجر و رفع آن.....
۱۵۴.....	۲-۶- حکم موت فرضی.....
۱۵۵.....	۳-۶- حکم تقسیم ترکه.....

- ۶-۴- رد درخواست حصر وراثت ۱۵۵
- ۶-۵- احکامی که فصل خصومت می کند ۱۵۵
- ۷- گزارش اصلاحی (قرارداد قضایی) ۱۵۶
- نتیجه گیری ۱۵۷

- منابع ۱۵۹
- منابع فارسی ۱۵۹
- منابع لاتین ۱۵۹

مقدمه

جرم پدیده‌ای است ضداجتماعی که موجب اختلال در نظم و امنیت جامعه و کشور می‌شود. وظیفه اصلی حقیقت‌جزا حفظ حقوق جامعه در مقابل تجاوز بزهکار و درعین حال پاسداری از حقوق فرد است. تعین جرم، کشف جرم، تعقیب و کیفر بزهکاران در انحصار دولت است و نه اشخاص خصوصی. لذا اجرای قواعد حقوقی جزا با محاکم دادگستری است. هدف از تعیین مجرمان و اعمال کیفر اقدامات تأمینی و تربیتی اصولاً وعده و حفظ نظم برهم خورده است.

پدیده جرم یکی از بزرگ‌ترین مشکلات اجتماعی و از خطرناک‌ترین آفت‌های ممکن است. با مروری بر تاریخ نیز درمی‌یابیم پیشگیری از جرم در تاریخ عمدتاً به مفهوم پیشگیری از تکرار جرم یا پیشگیری از وقوع جرم نبوده است. به سبب این نشان داده هرگونه اقدام پیشگیرانه باید بر طبقات خاصی از جرایم متمرکز شود، چرا که انگیزه‌ها و شیوه‌های اقدام بزهکاران ممکن است حتی برای جرایمی که در ظاهر مشابه هم به نظر می‌رسند بسیار متفاوت باشد.

اقداماتی نظیر دشوار کردن دسترسی به سوژه‌ها، دسترسی کمتر به آلات جرم و نیز شیوه‌هایی برای کاهش جذابیت موضوع جرم می‌تواند برای کاهش جرم مؤثر باشد؛ البته سودمندی این روش‌ها بدون توجه به تقویت آموزش عمومی و مستمر و اصلاح و بازنگری قوانین و مقررات و توسعه عدالت اجتماعی میسر نیست.

از نظر رشد شخصیت و منش، مهم‌ترین ریشه‌ها را باید در خانواده و روابط بین والدین و فرزندان جستجو کرد. تحقیقات زیادی گویای این واقعیت است که در پی بسیاری از

بزهکاری‌های نوجوانان اکنون ناسالم خانواده پنهان است و بیشتر بزهکاران متعلق به خانواده‌هایی هستند که در آن از محبت و تفاهم اثر کمی وجود دارد و غالباً خانواده ازهم‌پاشیده است.

از نظر عوامل زیستی باید گفت، تأثیر زیست‌شناختی وراثت و انتقال خصوصیات جسمانی، عقلانی، هوش والدین و اجداد انسان از دیرزمان موضوع مطالعه روان‌شناسان و علمای اخلاق بوده و این موضوع با عنوان وراثت عقلی و اخلاقی مورد بررسی واقع شده است. در میان دانشمندان علوم زیستی و وراثت لمبرزو یکی از پیشگامان این نظریه است.

برخی دانشمندان عوامل محیطی و اجتماعی را منشأ پدیده جرم تلقی کردند. به نظر این دانشمندان جرم پدیده‌ای نیست که عوامل و شرایط جسمانی و روحانی افراد در آن تأثیر داشته باشد بلکه عاملی که سبب بروز جنایت می‌گردد، جامعه و محیط است. مثال خانواده که پیشتر عنوان شد، مصداق بارز عوامل اجتماعی است و در ادامه محیط خانوادگی می‌توان گفت به عقیده جرم‌شناسان، خانواده از جمله محیط‌های اجتناب‌ناپذیر یا حتمی یا نخستین آن‌هاست. خانواده از آن‌رو محیطی تلقی شده که کودک در انتخاب آن نقشی ندارد، رفتارهای آتی کودک تا حدود زیادی ناشی از برخوردهای ناسالم پدر و مادر نسبت به کودک در سال‌های اولیه زندگی است.

از نخستین روزهای ارائه نظریات عدالت کیفری تاکنون همواره نقطه نظرات و آرا مختلفی در باب استفاده از نهاد مجازات‌ها مطرح گردیده است، برخی از نظریه‌پردازان رادیکال استفاده از مجازات را نفی نموده و راهکارهای دیگری مانند اقدامات تأمینی اجتماعی و یا انجام خدمات اجتماعی و جبران خسارت ناشی از جرم را مطرح می‌نمایند، درحالی‌که نظریه‌پردازان محافظه‌کار و خصوصاً دیدگاهی که تحت عنوان نظریه رادیکال نو مطرح شده‌اند، استفاده گسترده از مجازات و همچنین تشدید مجازات‌ها را پیش نهاد می‌دهند، مجازات یا کیفر به معنای مشقتی است که قانون‌گذار بر ناقض قوانین کیفری اعمال می‌کند^۱، در برخی تعاریف دیگر مجازات را تنبیه و کیفری تعریف نموده‌اند که بر مرتکب جرم تحمیل می‌شود، بر اساس این تعاریف مفهوم رنج از مفهوم مجازات غیرقابل تفکیک بوده و درواقع رنج و تعب بزهکار است که مشخصه حقیقی بودن مجازات محسوب می‌شود^۲، از دیدگاه تاریخی در گذشته حد و مرزی برای مجازات‌ها قائل نبودند و بدین معنا که سعی می‌کردند هر جرمی

^۱ جعفری لنگرودی، محمدجعفر، ترمینولوژی حقوقی، تهران، گنج دانش، چاپ بیست و یکم، ۱۳۸۸، ص ۶۱۵

^۲ علی‌آبادی، عبدالحسین، حقوق جنایی، تهران، فردوسی، ج ۲، ۱۳۶۸، ص ۱.

را با حداکثر مجازات قابل اعمال روبرو سازند، مطالعه‌ای بر نوع و میزان مجازاتی که توسط تمدن‌های بین‌النهرین بر بزهکاران اعمال می‌شد بیانگر شدت گاهاً غیرقابل‌توجیه مجازات‌های باستان بود^۱، رویه یعنی استفاده از مجازات‌های شدید و گاهاً نامعقول ادامه داشت تا اینکه در قرن هجدهم دانشمندان حقوق جزا اصلاحاتی را در زمینه جرم و مجازات آغاز کردند، سزار بکاریا با تدوین رساله‌ای تحت عنوان جرایم و مجازات‌ها آغازگر اصلاحات نوینی شد که با استقبال دانشمندان دیگر در اروپا مواجه شد، او با انتقاد از افکاری که شدت مجازات را عاملی جهت ارعاب بزهکاران و افراد در معرض ارتکاب رفتارهای بزهکارانه می‌دانست استفاده عاقلانه از نهاد مجازات‌ها را پیشنهاد داد، اصل تناسب میان جرم و مجازات در همین عصر از نظریات توسعه یافت به‌موجب اصل فوق‌الذکر مجازات قابل اعمال بر بزهکاران باید با جرم ارتكابی برابری نماید، به نظر می‌رسد مهم‌ترین نارسایی اصل فوق‌الذکر از تعریف فلسفی آن نشأت گرفته باشد زیرا مفهومی را وارد مسائل حقوق جزا می‌نماید که تعریف مشخصی از آن وجود ندارد، زیرا مفهوم تناسب عملاً در فرهنگ‌های مختلف معنای متفاوتی را به ذهن متبادر می‌شود، توضیح اینکه در برخی از نظام‌های حقوق مانند نظام کیفری اسلامی تناسب با مفهوم یکسان بودن مجازات و جرم در نظر گرفته‌اند و از همین رو نهادهای مانند نهاد حقوقی خاص در این نظام حقوقی به‌کرات مورد استفاده قرار می‌گیرد، این در حالی است که در نظام حقوقی غربی اصل فوق را از اصل یکسانی مجازات و جرم تفکیک نموده و معتقدند سبب برابر روماً شکلی از جرم نیست که بر بزهکار وارد می‌شود، این اختلاف‌نظرها همچنان وجود داشت تا اینکه دو اتفاق مهم در حوزه حقوق کیفری رخ داد نخستین اتفاق ارائه و ایجاد نظریاتی در باب تسدید مجازات‌ها و محافظه‌کاری کیفری بود، از سوی دیگر ضرورت مبارزه با جرایم بین‌المللی کشنده را به ایجاد دیوان جهانی دارای صلاحیت رسیدگی به برخی جرایم پراهمیت بین‌المللی بود. در رابطه با دیوان کیفری باید به دو نکته اساسی توجه کرد نخست اینکه دیوان می‌بایست با احساس همگرایی تمام نظام‌های کیفری تشکیل می‌شد چیزی که به واسطه اختلاف نظر در باب تناسب مجازات‌ها عملاً امکان‌پذیر نبود، ضمن اینکه مفهوم عدالت و تناسب مفاهیمی کاملاً ذهنی بوده و استفاده از آن‌ها در نظام کیفری مستلزم عینی سازی این مفاهیم می‌باشد، به‌هرروی دیوان کیفری بین‌الملل اکنون در حدود ۱۴ سال است که تشکیل گردیده و برخی از پرونده‌های مهم کیفری مانند پرونده توماس لوبانگا در جمهوری دمکراتیک کنگو، و ماتیو

^۱ نجفی ابرنآبادی، علی حسین، تاریخ حقوق کیفری بین‌النهرین، تهران، سمت، ۱۳۸۳.

نگو جلو چوئی و... اقدام به صدور حکم نموده است، در حال حاضر که رویه دیوان در ارتباط با این پرونده‌ها شکل گرفته امکان بررسی عینی تناسب میان جرایم ارتکاب یافته و احکام صادره دیوان برای ما فراهم خواهد آمد، و ممکن است این سؤالات که اصل آیا اصل تناسب در پرونده‌های فوق‌الذکر رعایت شده‌اند؟ مفهوم تناسب در مجازات‌های صادره دیوان چه تفاوتی با تناسب موردنظر حقوق‌دانان اسلامی و تناسب مورداستفاده در نظام کیفری ایران دارد؟ آیا در آرای دیوان اساس نظریه رادیکال مبنی بر کاهش مجازات‌ها مورداستفاده قرار گرفته؟ و یا راست‌گرایی نوین و نظام استفاده گسترده از مجازات‌ها مدنظر دیوان بوده است؟ و درنهایت اینکه آیا دیوان از مفهوم تناسب موردنظر نظام‌های حقوقی غربی بهره‌برداری می‌کند و تلفیقی از مفهوم فلسفی تناسب را برگزیده؟

تقریباً نزدیک به یک و نیم دهه از تشکیل دیوان بین‌المللی کیفری می‌گذرد، در طی این پانزده سال تغییرات زیادی در سطح نظری حقوق کیفری بین‌الملل صورت پذیرفته است، از سوی دیگر همواره در گذشته شد دیوان بین‌المللی کیفری متشکل از تمام کشورهای دنیاست و باید در ارتباط با رویه‌ها و باهیم نظری مورداستفاده خود نسبت به رویه‌ها نظریاتی که در تمام نظام‌های حقوقی شرح است انعطاف‌پذیر عمل نماید، مفهوم تناسب مورد ذکر مفهومی ذهنی است که وارد عرصه علم حقوق گردیده بنابراین شناخت و ارائه تبیین عینی از این نظریه لازمه درک هرچه بهتر آن و به‌کارگیری آن در عرصه‌های مختلف حقوق است، از سوی دیگر مفهوم تناسب در حوزه حقوق کیفری بین‌الملل باید تلفیقی از تمام نگرش‌های موجود باشد، بررسی علل کم‌بودن نسبی مجازات در مقابل جرایم مختلف داخل در صلاحیت دیوان بین‌المللی کیفری که مجازات‌های تا حداکثر سی سال حبس را شامل می‌شود و درعین حال جرایمی بسیار خطرناک را که مواردی همچون نسل‌کشی را در برمی‌گیرد و می‌تواند منجر به قتل هزاران انسان بی‌گناه شود، را توضیح دهد، اما در مجازات‌های اعمال شده از سوی دیوان این اندازه کم و گاه نامتناسب است و آیا این مجازات‌ها با نظریات نوینی که در باب اعمال مجازات‌های شدیدتر جهت کاهش جرایم ارائه شده‌اند همخوانی دارد همه ازجمله سؤالاتی هستند که در درک هرچه بهتر رویه کار دیوان تأثیر قابل‌ملاحظه‌ای خواهند گذاشت.